

H O T Ă R Î R E

pentru aprobarea Strategiei naționale de apărare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018–2022

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se aprobă:

- Strategia națională de apărare, conform anexei nr. 1;
- Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018–2022, conform anexei nr. 2.

Art. 2. – Guvernul va monitoriza procesul de implementare a Strategiei naționale de apărare și va prezenta Parlamentului, anual, rapoarte privind realizarea activităților prevăzute în planul de acțiuni menționat.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

ANDRIAN CANDU

**Chișinău, 19 iulie 2018.
Nr. 134.**

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE APĂRARE

INTRODUCERE

1. Apărarea este un domeniu fundamental și distinct al securității naționale, care se află într-o relație de interdependență cu procesele de dezvoltare a statului pe dimensiunile: politică, socială, economică, tehnologică, militară, diplomatică, informațională și instituțională. Totodată, apărarea reprezintă o condiție necesară pentru asigurarea prosperității economice și a dezvoltării societății în ansamblu. Domeniul apărării constituie expresia concretă a concepției și a practicii strategice adoptate de către Republica Moldova în scopul protejării suveranității, independenței, unității, integrității teritoriale și a democrației constituționale în fața riscurilor, amenințărilor și a provocărilor identificate sau a unei agresiuni.

2. De la proclamarea independenței, Republica Moldova a trecut printr-un proces amplu de consolidare a capacităților instituționale ale sistemului național de apărare, proces care continuă și în prezent. Evoluția evenimentelor pe plan regional și internațional a determinat o apropiere de principiile și valorile europene grație adoptării vectorului politicii externe de integrare în Uniunea Europeană, intensificării și aprofundării relațiilor cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (în continuare – *NATO*), fiind respectat statutul de neutralitate, stipulat în Constituția Republicii Moldova. Pe parcursul acestor ani, procesul de dezvoltare a sistemului național de apărare a fost afectat de o serie de factori interni și externi, factori de ordin economic, politic, militar, informațional, social și geopolitic. Prin urmare, consolidarea, dezvoltarea și modernizarea acestui sistem devin o necesitate stringentă și, totodată, un imperativ strategic de importanță națională, care solicită eforturi considerabile pentru ajustări de ordin conceptual-normativ și practic.

3. Strategia națională de apărare (în continuare – *Strategie*) presupune, în perspectivă, adaptarea sistemului național de apărare la imperativul menționat. Prezenta Strategie, alături de Strategia securității naționale și de alte documente strategice din domeniu, este un document de politici pe baza căruia se realizează planificarea apărării naționale și se stabilesc modalitățile de realizare a funcțiilor instituțiilor statului în vederea asigurării apărării naționale conform prevederilor Legii nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională. Prezenta Strategie are la bază prevederile Strategiei securității naționale a Republicii Moldova și obiectivele Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova 2016–2018.

4. Domeniul apărării are un caracter dinamic, complex și multidimensional, direct dependent de realitățile, procesele și fenomenele politice, administrative,

economice și culturale ale statului. În contextul acestei interdependențe, precum și al varietății amenințărilor la adresa securității și apărării naționale, în dezvoltarea sistemului de apărare se impune o abordare interinstituțională, ce presupune corelarea a cel puțin două aspecte: în primul rând, este necesar ca instituțiile statului să aibă mai multe responsabilități ce țin de domeniul apărării în sectoarele specifice de activitate și, în al doilea rând, pentru îndeplinirea acestor responsabilități, implicit a obiectivelor politicii de apărare, este necesară o coordonare unitară și integrată a acestor instituții. Prezenta Strategie are rolul de a identifica, consolida și conjuga eforturile instituțiilor cu atribuțiile în implementarea politicilor de apărare și de securitate, precum și de a coordona eficient acțiunile lor.

5. În primul capitol al Strategiei se definește contextul strategic, fiind punctate valorile și interesele naționale, reperele relevante ale mediului de securitate. De asemenea, sînt identificate riscurile și amenințările pe dimensiunea de apărare, precum și factorii cu impact asupra politicii de apărare. În al doilea capitol sînt expuse viziunea strategică, obiectivele generale și specifice ale politicii de apărare, iar în capitolul al treilea – direcțiile prioritare de acțiune și cele de suport, orientate spre dezvoltarea și consolidarea capacității naționale de apărare. Următorul capitol prezintă resursele financiare, umane și materiale, necesare pentru îndeplinirea obiectivelor politicii de apărare și materializarea direcțiilor de acțiune. În al cincilea capitol sînt relevate etapele și mecanismele de implementare a Strategiei, iar în ultimul capitol sînt prezentate aspecte ce țin de monitorizarea, evaluarea și raportarea îndeplinirii obiectivelor asumate.

I. CONTEXT STRATEGIC

Valorile și interesele naționale

6. La baza dezvoltării sistemului național de apărare vor sta valorile și interesele Republicii Moldova, enunțate în Strategia securității naționale. Valorile naționale sînt centrate pe respectarea fără echivoc a supremației legii, inclusiv pe respectarea strictă a demnității umane, a egalității în drepturi și a libertății, a dreptului la exprimare, precum și a identității etnice și culturale.

Interesele naționale țin de:

- 1) asigurarea caracterului suveran, independent, unitar și indivizibil al statului;
- 2) garantarea dezvoltării stabile și durabile a statului;
- 3) integrarea europeană;
- 4) reintegrarea teritorială;
- 5) prosperitatea cetățenilor;
- 6) participarea la asigurarea securității internaționale.

Valorile și interesele definite vin să reflecte fermitatea statului în vederea stabilirii unui mediu în care cetățenii să poată trăi în securitate și prosperitate.

Mediul de securitate

7. Evenimentele din ultimele decenii demonstrează că mediul de securitate internațional este, prin natura sa, unul dinamic și complex, caracterizat prin volatilitate și imprevizibilitate. Distribuirea globală a puterii este în schimbare atât în cadrul comunității internaționale, cât și între state și actori nonstatali. Urmărim o continuă transformare a mediului internațional de securitate, cu implicații de ordin politic, economic, militar, informațional, social, etnic și cultural, în care au loc și conflicte armate în diferite regiuni ale lumii.

8. În ultimii ani, la scară internațională, au fost înregistrate mai multe evenimente care au afectat și continuă să afecteze, în mod direct sau indirect, mediul de securitate, deteriorându-l progresiv și generând disensiuni între diferiți actori. Ca urmare, securitatea de pe continentul european devine tot mai complexă. Din motive mai mult sau mai puțin explicite, unele state aleg să întreprindă acțiuni pe cont propriu, care contravin principiilor dreptului internațional. Anexarea Crimeii, conflictul armat din regiunile estice ale Ucrainei, războiul din Siria, conflictele din Orientul Mijlociu, ascensiunea grupărilor teroriste, precum și criza de proporții a imigranților proveniți din Orientul Mijlociu, Africa, Asia Centrală și de Sud, toate acestea au un impact direct asupra securității naționale și regionale.

9. Prin poziționarea sa geografică, Republica Moldova este parte integrantă a arhitecturii de securitate a bazinului Mării Negre – zonă de interes pentru un șir de actori regionali și internaționali puternici. Securitatea în zona menționată este influențată de existența *axei de conflicte înghețate* (regiunile Transnistria, Osetia de Sud, Abhazia și Karabahul de Munte), precum și a conflictelor curente (Ucraina). Prin prisma aspirațiilor de integrare în spațiul cultural, economic și social european, Republica Moldova urmează să consolideze, să dezvolte și să modernizeze sistemul național de securitate și apărare, ținând cont de evoluțiile mediului de securitate.

Amenințări și riscuri

10. Ansamblul de amenințări și riscuri identificate în urma analizei mediului strategic de securitate la nivel internațional, regional și național reprezintă elemente interdependente ale războiului hibrid, o formă de exprimare a războiului de nouă generație. Acest tip de război se evidențiază printr-o formă specifică de manifestare, una care oscilează între spectrul convențional și cel neconvențional al războiului, creînd efecte variate, greu de anticipat și de contracarat. Totodată, acesta se

caracterizează prin acțiuni diverse, de la utilizarea de trupe fără însemne de identificare sau acțiuni disimulate ale trupelor militare și paramilitare pînă la acțiuni de propagandă, război informațional și atacuri cibernetice.

11. Acțiunilor specifice războiului hibrid li se adaugă un șir de elemente ce pot avea efect complementar sau sinergic, influențînd deteriorarea mediului de securitate: migrația ilegală, traficul ilicit de armament, atacurile teroriste, pericolul chimic, biologic, radiologic și nuclear, acțiunile violente, coerciția și crima organizată.

12. Complexitatea și efectele multiple ale interacțiunii acestor elemente fac dificilă o diferențiere exactă între amenințări și riscuri, fapt ce impune utilizarea sintagmei *amenințări și riscuri* pentru întreaga gamă de elemente identificate și prezentate în continuare în ordinea de prioritate.

13. **Potențialul militar din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.** În regiunea de est a Republicii Moldova este prezent un potențial militar semnificativ de forțe armate separatiste, susținute multilateral din exterior. Totodată, în regiunea de est sînt prezente formațiuni militare ale Federației Ruse, staționate ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, contrar Constituției țării. Forțele separatiste și cele străine, staționate ilegal în regiunea de est, au o capacitate operațională considerabilă, fiind apte să constituie oricînd o forță de intervenție, ceea ce ar permite regimului din stînga Nistrului și Federației Ruse să-și promoveze obiectivele strategice. Sinergia celor două componente poate face acest factor și mai critic. Această capacitate militară reprezintă o amenințare majoră la adresa suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

Un factor complementar de risc îl reprezintă munițiile și armamentul stocat în depozitele de lîngă localitatea Colbasna.

14. **Utilizarea instrumentelor de propagandă.** Ca element al războiului informațional, propaganda străină, manifestată prin tehnici de manipulare mediatică cu potențial distructiv, este capabilă să influențeze negativ opinia publică autohtonă, să afecteze vectorii strategici ai politicii externe și să prejudicieze imaginea instituțiilor statului, în special a celor din sistemul de apărare.

Propaganda străină constituie una dintre cele mai grave amenințări la adresa valorilor și intereselor naționale, diminuînd încrederea societății în instituțiile sistemului național de apărare și capacitatea lor de a proteja teritoriul țării și populația acesteia. Propaganda, în special cea manifestată prin diverse surse de informare (mass-media, rețele de socializare etc.), favorizează apariția radicalismului și activităților extremist-teroriste.

15. **Atacuri asupra infrastructurii critice a Republicii Moldova.** Elementele de infrastructură critică sînt esențiale atît pentru dezvoltarea de ansamblu a societății, cît și pentru dimensiunea de apărare (linii electrice de tensiune înaltă, baraje, poduri, viaducte, căi de comunicații, inclusiv componenta hardware a infrastructurii informaționale și de comunicații electronice, ale sistemului național de apărare). Scoaterea din funcțiune, distrugerea, neutralizarea elementelor de infrastructură critică pot afecta iremediabil capacitatea națională de apărare.

16. **Atacuri cibernetice.** Infrastructura informațională și de comunicații electronice a sistemului național de apărare este tot mai frecvent supusă atacurilor cibernetice. Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale, amenințările la adresa apărării naționale au o nouă pondere. Necesitatea asigurării unei strategii de securitate informațională pe măsura amenințărilor existente este de o importanță deosebită. Aceste atacuri prezintă un pericol grav pentru infrastructura informațională a sistemului național de apărare, avînd ca scop blocarea, neutralizarea sau distrugerea sistemelor și a serviciilor informaționale, a infrastructurii critice și a rețelelor de comunicații în scopul obținerii de informații din domeniile strategice ale statului (care nu se limitează doar la apărare, economie și energie). Toate acestea formează nucleul grupului de amenințări.

17. **Instabilitatea și conflictul de pe teritoriul Ucrainei.** Există un potențial de extindere a zonei de instabilitate din Ucraina spre hotarele Republicii Moldova. Anumite elemente și grupuri sociale cu orientări extremiste, din țară și din afară, pot fi încurajate de instabilitatea din Ucraina să inițieze acțiuni caracteristice războiului hibrid pe teritoriul Republicii Moldova.

Asemenea acțiuni pot reprezenta o amenințare la adresa infrastructurii critice, a ordinii și securității publice, precum și a bunăstării populației. Astfel de acțiuni pot împiedica Republica Moldova să-și promoveze obiectivele strategice, în felul acesta fiind limitată posibilitatea de a rezolva pe cale pașnică conflictul armat din regiunea transnistreană și, totodată, de a restabili integritatea teritorială și de a menține suveranitatea.

18. **Migrația ilegală.** Republica Moldova este și, după toate probabilitățile, va rămîne o platformă de tranzit pentru fluxurile migraționiste în drumul lor spre țările dezvoltate din Europa de Vest și, în ultimă instanță, chiar o destinație finală pentru imigranți. Acest fapt amplifică probabilitatea de infiltrare pe teritoriul național a elementelor ostile și/sau teroriste.

19. **Traficul ilicit de armament** reprezintă un risc în domeniul apărării, deoarece oferă entităților pseudostatale și nonstatale din țară posibilitatea de a procura ilicit armament, muniții și produse cu destinație dublă. Acest fapt duce de

asemenea la proliferarea armelor de calibru mic, care sînt relativ ieftine, ușor transportabile și utilizabile în situații și zone cu potențial de declanșare a conflictelor armate.

20. **Activitatea teroristă.** Republica Moldova nu se află în epicentrul activității teroriste internaționale. Cu toate acestea, este afectată indirect de procesele conexe terorismului și altor forme de manifestare violentă a extremismului, care reprezintă amenințări grave la adresa securității internaționale, regionale și naționale, fiind fenomene dificil de prognozat și de prevenit. Capacitățile de reacție și de apărare antiteroriste capătă o importanță majoră pentru Republica Moldova în contextul recentelor atacuri teroriste de pe continentul european, precum și al poziționării geografice a țării.

21. **Pericolul chimic, biologic, radiologic și nuclear.** Materialele chimice, biologice, radiologice și nucleare, precum și echipamentele pentru utilizarea acestora, inclusiv cele de luptă (armament, armă sau formă pură/originală), ar putea cauza prejudicii vieții și sănătății populației, mediului și patrimoniului statului și, implicit, dificultăți de ordin economic și politico-social, cu impact la nivel național, regional sau internațional, ceea ce ar crea un risc semnificativ.

22. **Riscurile naturale și tehnogene.** Calamitățile naturale sau cele cu caracter tehnogen, dar și consecințele acestora (pierderile de vieți omenești și pagubele materiale) pot afecta capacitatea de apărare și pot pune presiuni suplimentare pe resursele apărării, mai ales atunci cînd se produc în paralel cu o agresiune.

23. Provocările economice, nivelul înalt de corupție, sărăcia, migrația forței de muncă specializate, declinul demografic, lipsa coeziunii sociale, epidemiile și pandemiile etc. pot avea un rol de catalizator care, eventual, ar facilita manifestarea amenințărilor și riscurilor, sporindu-le efectele negative asupra eficienței guvernării și administrației, implicit asupra finanțării și dezvoltării capacității de apărare (dotare, echipare, calitatea personalului, devotament și motivație).

24. Carențele mediului strategic de securitate, inclusiv cele la nivel național, generează un șir de amenințări la adresa securității și apărării statului. Conjugată cu situația din regiunile de est ale Ucrainei, inabilitatea autorităților constituționale de a deține la momentul actual controlul asupra regiunii transnistrene a Republicii Moldova amplifică riscul importului de instabilitate și de distorsionare a cursului european al Republicii Moldova.

Factori cu impact asupra politicii de apărare a statului

25. Statutul de neutralitate al Republicii Moldova este consfințit prin Constituție.

Statutul de neutralitate permanentă al Republicii Moldova presupune neadmiterea dislocării de trupe militare ale altor state pe teritoriul său și renunțarea de a participa la conflicte armate, iar în timp de pace – construirea unor relații de bună vecinătate cu toți partenerii internaționali, bazate pe respect reciproc și consens.

Totodată, neutralitatea nu înseamnă izolare, ci, mai degrabă, participarea țării, nu doar în calitate de consumator de securitate, dar și de contribuabil activ, la dezvoltarea relațiilor internaționale, la valorificarea oportunităților de cooperare internațională, cu o atitudine nepărtinitoare și fără prejudecăți, urmărind promovarea intereselor naționale de securitate și apărare. Aceste acțiuni vor sprijini în continuare consolidarea și dezvoltarea capacităților de apărare, realizarea obiectivelor strategice și vor contribui la diminuarea riscurilor și amenințărilor emergente. Cu atât mai mult că evoluțiile geopolitice în plan regional și global demonstrează că securitatea și apărarea depășesc considerabil posibilitățile unui stat, ceea ce indică asupra faptului că acestea necesită a fi edificate pe baza unei colaborări eficiente cu actorii implicați. Prin urmare, Republica Moldova va trebui să consolideze și să extindă cooperarea cu actorii regionali și internaționali prin valorificarea parteneriatelor existente, precum și prin inițierea de parteneriate noi în raport cu interesele naționale.

26. Strategia Globală de Politică Externă și de Securitate a Uniunii Europene, menită să creeze un sistem paneuropean, dobândește o importanță deosebită atât pentru statele membre, cât și pentru cele partenere, deschizând noi oportunități de cooperare. Uniunea Europeană și-a confirmat angajamentul privind susținerea în soluționarea pașnică a conflictului armat din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, iar Republica Moldova, la rândul său, își va spori contribuția în misiunile și operațiunile internaționale sub egida ONU, UE și OSCE.

27. Republica Moldova a dezvoltat o cooperare practică cu NATO pe diverse domenii și aspecte: educație și știință, dezvoltarea capacităților de apărare (de exemplu, Inițiativa de Consolidare a Capacității de Apărare), exerciții militare, managementul dezastrelor, ridicarea nivelului de interoperabilitate în raport cu structurile militare ale statelor occidentale și implementarea proiectelor de dezvoltare a sistemului de apărare.

În urma deciziilor Summitului NATO de la Varșovia se așteaptă creșterea prezenței militare înaintate pe flancul estic al Alianței, precum și consolidarea parteneriatelor, inclusiv cu Republica Moldova, și promovarea stabilității dincolo de granițele Alianței.

28. Luînd în considerare politica Federației Ruse față de Occident și față de unele state din vecinătate, inclusiv Republica Moldova, se prognozează continuarea și extinderea influenței Federației Ruse pe căi diplomatice, culturale, educative și, nu în ultimul rînd, prin presiuni de natură economică și militară, prin propagandă, dezinformare și chiar prin corupere politică. Cu toate acestea, Republica Moldova își propune să mențină un dialog deschis, transparent cu Federația Rusă pentru a identifica soluții pe subiecte de interes comun, inclusiv în vederea retragerii forțelor armate ale Federației Ruse și a distrugerii și/sau evacuării stocului de muniții depozitate pe teritoriul Republicii Moldova.

29. Regiunea din stînga Nistrului se confruntă cu dificultăți economice și financiare. În acest context, reprezentanții regimului separatist din regiune vor promova cu certitudine o politică de confruntare cu autoritățile constituționale. Respectiva regiune a fost, este și, cel mai probabil, va fi un instrument de acțiune, la îndemîna actorilor interesați, pentru a influența la nivel decizional și pentru a crea dificultăți în realizarea obiectivelor strategice ale Republicii Moldova.

30. Ucraina prezintă un interes sporit ca partener strategic pentru Republica Moldova. Pe termen scurt și mediu, va fi dificilă, dacă nu chiar imposibilă, o rezolvare rapidă a conflictului din estul Ucrainei. Mai mult decît atît, sînt previzibile și presiuni în zona de sud a acestei țări. Prin urmare, Ucraina își va extinde cooperarea cu statele occidentale, consolidînd parteneriatele existente. De aceea se așteaptă o continuare a reformării sectorului de securitate și a revigorării domeniului militar-industrial, precum și menținerea actualei politici a Ucrainei în procesul de reglementare a conflictului din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

31. România va rămîne un partener strategic esențial pentru Republica Moldova în toate domeniile, în special prin sprijinul acordat în procesul integrării europene. Cooperarea bilaterală în domeniul apărării se va axa pe continuarea procesului de reformare a sistemului național de apărare al Republicii Moldova. Toate acestea vor avea loc în temeiul consolidării parteneriatului cu structurile euroatlantice și al susținerii intereselor Republicii Moldova în cadrul organizațiilor internaționale.

32. De la declararea independenței Republicii Moldova, Statele Unite ale Americii au contribuit substanțial la dezvoltarea statului sub diferite aspecte, inclusiv a sectorului de apărare. Republica Moldova continuă să mizeze pe sprijinul oferit de către Statele Unite ale Americii, susținător și partener strategic al țării, în consilierea și direcționarea reformelor-cheie, necesare în domeniul de securitate și apărare a țării.

33. Republica Moldova a dezvoltat relații bilaterale și cu alte state, cum ar fi: Marea Britanie, Estonia, Letonia, Lituania, Germania, Polonia, Turcia, China, Suedia, Franța, Italia, Japonia, Grecia, Ungaria, Georgia, Austria. În procesul de dezvoltare a sistemului național de apărare, Republica Moldova continuă cooperarea bilaterală și dialogul cu aceste state.

34. De asemenea, Republica Moldova va evalua posibilitățile de extindere a parteneriatelor cu noi state cu care își identifică interese de securitate și de apărare comune.

II. VIZIUNE STRATEGICĂ ȘI OBIECTIVE

Viziunea strategică

35. Viziunea strategică a Republicii Moldova în domeniul apărării prevede proiectarea și realizarea unui sistem de apărare viabil și eficient, pe măsura provocărilor de securitate, capabil să asigure prevenirea, descurajarea și respingerea eventualelor agresiuni, atacuri și acțiuni subversive la adresa suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a Republicii Moldova sau/și la adresa securității cetățenilor acesteia.

36. Sistemul național de apărare trebuie să fie în măsură să planifice, să conducă și să desfășoare o operație de apărare de înaltă intensitate pe întreg teritoriul național, concomitent asigurând participarea contingentelor și experților militari și civili la eforturile internaționale de menținere a păcii, precum și sprijinind gestionarea unei situații de urgență de mare complexitate și amploare conform cerințelor formulate de autoritatea competentă. Pentru aceasta, sistemul național de apărare trebuie să fie în măsură să asigure, la necesitate, folosirea în mod integrat a tuturor instrumentelor naționale ale puterii și mobilizarea tuturor resurselor naționale.

37. Capabilitățile și forțele necesare pentru îndeplinirea cerinței enunțate în pct. 36 trebuie să permită sistemului național de apărare să execute planificarea și desfășurarea unei operații de menținere a păcii pe teritoriul statului.

Obiectivele generale și specifice

38. Pentru realizarea viziunii strategice sînt stabilite următoarele obiective generale ale politicii de apărare, derivate din Strategia securității naționale:

1) consolidarea, dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare

pentru a furniza răspunsul adecvat la amenințările și riscurile la adresa securității și apărării statului;

2) adaptarea cadrului legal pentru asigurarea funcționării eficiente a sistemului național de apărare într-o abordare interinstituțională și în raport cu necesitățile de planificare integrată a apărării;

3) dezvoltarea capacităților necesare pentru îndeplinirea angajamentelor asumate cu privire la securitatea și stabilitatea internațională, precum și la consolidarea păcii.

39. Pentru îndeplinirea fiecărui obiectiv strategic sînt stabilite, conform priorităților, următoarele *obiective specifice*:

1) asigurarea financiară, umană și materială corespunzătoare a proceselor de consolidare, dezvoltare și modernizare a sistemului național de apărare;

2) asigurarea capacităților necesare Forțelor Armate pentru îndeplinirea misiunilor stabilite, inclusiv executarea misiunilor de menținere a păcii în zona de securitate, pînă la modificarea formatului actual al forțelor mixte;

3) consolidarea și revigorarea mecanismului de mobilizare a economiei naționale, a populației și a teritoriului;

4) asigurarea funcționării integrate a mecanismelor de conlucrare și cooperare interinstituțională în domeniul securității și apărării naționale;

5) armonizarea și/sau ajustarea prevederilor legale, normative și de politici care reglementează sistemul național de apărare și instituirea unui mecanism unic de planificare a apărării naționale;

6) asigurarea capacității de control și de protecție a spațiului aerian;

7) asigurarea apărării frontierei de stat;

8) asigurarea protecției spațiului informațional;

9) eficientizarea sistemului de evaluare permanentă a situației de securitate și de avertizare prealabilă privind riscurile și amenințările la adresa apărării naționale;

10) asigurarea protecției sociale a personalului sistemului național de apărare;

11) creșterea nivelului de participare efectivă a Republicii Moldova în misiuni și operații internaționale de menținere a păcii și de consolidare a securității și stabilității;

12) eficientizarea mecanismelor de cooperare cu partenerii externi de dezvoltare;

13) eficientizarea sistemului de educație, instruire și cercetări științifice în domeniul securității și apărării.

III. DIRECȚII DE ACȚIUNE

Obiectivele politicii de apărare națională urmează a fi realizate prin concentrarea eforturilor naționale în următoarele direcții de acțiune.

Direcții prioritare

40. *Dezvoltarea capabilităților militare întrunite și consolidarea lor pentru executarea eficientă a misiunii constituționale de apărare a statului.* Respectiva direcție presupune revizuirea structurii și a rolului forțelor sistemului național de apărare, precum și a mecanismelor de conlucrare între structuri și forțe. Dezvoltarea și consolidarea capabilităților militare întrunite vor viza, în primul rând, Forțele Armate, care urmează să fie supuse unui proces de profesionalizare graduală. În acest sens va fi promovată o structură eficientă de comandă și control. Vor fi dezvoltate capabilități de luptă și suport cu un grad ridicat de reacție și de mobilitate a forțelor și a mijloacelor. Vor fi instituite și capabilități de informații militare și analiză, de forțe speciale, de informații și comunicații, de sprijin logistic și medical, inclusiv pentru participarea în misiuni și operații internaționale. La nivelul tehnicii aflate în dotarea Forțelor Armate vor fi realizate procese de modernizare și/sau de înlocuire a echipamentelor învechite cu sisteme performante pentru sporirea interoperabilității în raport cu statele partenere. Totodată, Forțele Armate, ca nucleu al sistemului național de apărare, vor deține capabilități de regenerare a forțelor în caz de urgență și de război.

Profesionalizarea graduală a Armatei Naționale și procesul de reformare a Trupelor de Carabinieri, componentă a Forțelor Armate, vor contribui la consolidarea capacității acestor instituții pe dimensiunea apărării naționale.

41. *Asigurarea funcționării mecanismului de mobilizare* presupune, în primul rând, elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale în conformitate cu legislația în vigoare.

Autoritățile administrației publice centrale și locale, în cooperare cu sectorul privat și mediul de afaceri, vor contribui la elaborarea și implementarea planului menționat și vor susține acțiunile pregătirii de mobilizare și ale mobilizării propriuzise, în conformitate cu responsabilitățile ce le revin.

Adițional, pregătirea de mobilizare se va realiza prin instruirea continuă a instituțiilor și a populației pentru situațiile de criză, precum și prin pregătirea teritoriului pentru situațiile respective. În acest context, vor fi organizate și desfășurate exerciții (simulări), la nivel operațional și strategic, în scopul testării capacității decizionale naționale, a cooperării și a procedurilor de răspuns ale forțelor destinate apărării naționale. Cu ajutorul mecanismelor de conducere a statului vor fi identificate și înlăturate deficiențele de ordin economic, legislativ și organizațional. Totodată, va fi determinat algoritmul de atragere în procesul de mobilizare a infrastructurii și a resurselor sectorului privat.

42. ***Intensificarea controlului parlamentar*** în derularea procesului actual de reformare va spori nivelul de responsabilitate a instituțiilor statului și a societății față de dezvoltarea sistemului național de apărare. Acest deziderat va fi realizat atât prin prisma mecanismelor existente, cât și prin identificarea unor metode probate în practica internațională privind controlul democratic asupra sistemului național de apărare.

43. ***Asigurarea unui cadru legal*** care va avea la bază o abordare interinstituțională și o coordonare unitară la nivelul sectorului apărării naționale. Direcția în cauză va fi realizată printr-o abordare graduală, consistentă și consecventă, dictată de necesitățile reale și prioritățile guvernării în raport cu procesul de dezvoltare a sistemului național de apărare. Acest fapt va permite monitorizarea activităților privind apărarea, organizarea și funcționarea integrată a instituțiilor cu responsabilități în domeniu.

44. ***Comunicarea strategică*** va deveni elementul informațional indispensabil al autorităților naționale, reprezentând unul dintre instrumentele pe care statul le are la dispoziție pentru a-și atinge obiectivele în domeniul securității și apărării. În această direcție, eforturile vor fi orientate spre elaborarea unei viziuni eficiente de comunicare strategică, spre transformarea structurilor de comunicare instituțională și spre elaborarea unor forme de colaborare și interacțiune. Astfel, se impune o interpretare comună cu privire la comunicarea strategică necesară la nivelul tuturor autorităților publice și la nivelul tuturor politicilor și strategiilor naționale.

45. ***Consolidarea capacității naționale de apărare în sensul anticipării, prevenirii și contracarării amenințărilor și riscurilor la adresa securității statului, în special a celor cu caracter hibrid***, va fi realizată prin evaluarea permanentă a mediului strategic de securitate și a situației politico-militare. Pe lângă cunoașterea riscurilor și amenințărilor, sub toate aspectele (surse, forme de manifestare, mijloace și tehnici), devine fundamentală și dezvoltarea pentru sistem a capacității de analiză și evaluare a unui spectru larg de informații. În acest scop, vor fi dezvoltate, prin utilizarea combinată a mijloacelor militare și a instrumentelor civile, capacitățile de identificare, în timp oportun, a pericolelor, riscurilor și amenințărilor în scopul prevenirii lor.

46. ***Perfecționarea sistemului național de management al situațiilor de criză pe perioada instituirii stării de urgență*** se va realiza prin consolidarea mecanismelor de conlucrare civil-militară, prin desfășurarea unui proces multidimensional și dinamic, menit să consolideze reziliența statului pe diferite dimensiuni ale securității și apărării naționale. Așadar, se va institui un cadru de prevenire a situațiilor ce periclitează apărarea națională prin efectuarea analizei

indicatorilor relevanți. Va fi garantat schimbul de informații dintre instituțiile abilitate și vor fi alertați, în prealabil, factorii decizionali și centrele operaționale. Totodată, la nivel interinstituțional, vor fi organizate și desfășurate activități în scopul testării capacității mecanismelor naționale de decizie, a interacțiunii și a cooperării în cadrul algoritmilor de acțiune pe perioada instituirii stării de urgență.

47. *Asigurarea securității, integrității și a funcționalității eficiente a infrastructurii critice va avea la bază o abordare unică din partea instituțiilor statului.* Aceasta va defini categoriile respective la nivel național pentru a determina rolul, responsabilitățile și procedurile în activitate ale instituțiilor respective, în scopul asigurării protecției și funcționalității optime a infrastructurii critice a statului.

48. *Asigurarea controlului și apărării frontierei de stat* se va realiza prin dezvoltarea infrastructurii frontierei de stat, în măsura cerințelor sistemului național de apărare. Adicional, se impune revizuirea și ajustarea mecanismului de acțiune privind asigurarea integrității teritoriale în cazuri de agresiune armată împotriva Republicii Moldova. Eforturile vor fi orientate spre implementarea coerentă a managementului integrat al frontierei de stat și spre consolidarea continuă a capacității de gestionare, pregătire și dotare corespunzătoare în vederea asigurării unei reacții adecvate la amenințările și riscurile frontaliere. Finalizarea procesului de demarcare a frontierei cu Ucraina și dezvoltarea mecanismelor de cooperare cu statele vecine se subscriu în setul de eforturi pe această dimensiune. Procesele în cauză vor fi dezvoltate și valorificate, astfel încât să fie asigurat controlul în întregime al frontierei de stat, inclusiv pe segmentul transnistrean al frontierei moldo-ucrainene.

49. *Sporirea potențialului de participare la misiuni și operații internaționale* se va realiza prin intensificarea dialogului politico-militar cu structurile și instituțiile internaționale și prin consolidarea cooperării cu partenerii. Republica Moldova vizează participarea cu specialiști și/sau contingente militare și de poliție, până la nivel de batalion (inclusiv batalion), la misiunile și operațiile internaționale sub egida ONU, UE și OSCE. La nivel național vor fi dezvoltate facilități de instruire a personalului destinat participării la misiuni și operații internaționale, în conformitate cu standardele și procedurile internaționale, pentru asigurarea interoperabilității.

50. *Dezvoltarea capacității de control și de protecție a spațiului aerian al Republicii Moldova* va presupune menținerea și dezvoltarea capacităților naționale existente și dezvoltarea parteneriatelor cu statele vecine. Astfel, subiectul are la bază necesitatea investirii resurselor naționale pentru dotarea graduală (etapizată) a Armatei Naționale cu echipamentul și infrastructura necesare pentru executarea

misiunii constituționale de apărare a spațiului aerian al statului. Mecanismele de cooperare internațională, pe segmentul apărării spațiului aerian, vor fi utilizate ca mijloace complementare în dezvoltarea capacității naționale de control și de protecție a spațiului aerian.

51. Implementarea standardelor unice cu privire la protecția spațiului informațional se va efectua prin ajustarea și dezvoltarea mecanismelor existente de conlucrare interinstituțională. Preponderent se va pune accent pe capacitățile de prevenire și contracarare a atacurilor informaționale. În această direcție vor fi dezvoltate capacități de apărare cibernetică. Totodată, instituțiile sistemului național de apărare responsabile de asigurarea securității informaționale vor promova politici ce asigură perceperea unică și integrată a spațiului informațional atât la nivel instituțional, cât și la nivelul întregii societăți. Dezvoltarea capacităților de prevenire și reacție la amenințările cibernetică și actualizarea lor permanentă vor constitui o prioritate în domeniul apărării pentru autoritățile statului.

52. Consolidarea credibilității Republicii Moldova față de partenerii externi de dezvoltare se va îndeplini prin continuarea realizării angajamentelor asumate în procesele de dezvoltare a capacității de apărare. Republica Moldova va continua eficientizarea mecanismelor de cooperare și asistență în domeniul securității și apărării prin programe, planuri, inițiative și acorduri bilaterale, stabilite cu partenerii în contextul formatelor de cooperare. Un efort deosebit va fi direcționat spre implementarea foii de parcurs stabilite de Inițiativa de Consolidare a Capacității de Apărare, care va permite reformarea eficientă a Forțelor Armate.

53. Perfecționarea și dezvoltarea sistemului de instruire militară și învățământ militar sînt bazate pe cerințele și necesitățile de pregătire a cadrelor pentru forțele destinate apărării naționale. În Republica Moldova vor fi stimulate cercetările științifice, în corelare cu sistemul de educație, ca demers esențial pentru studierea și evaluarea riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților sectorului de apărare. Procesul în cauză se va realiza în corespundere cu actele normative naționale și cu practica internațională în domeniu, punîndu-se accent pe perfecționarea domeniului de educație și instruire în conformitate cu necesitățile mediului de securitate. Concomitent, va fi perfecționat și dezvoltat sistemul de instruire, învățământ și știință militară, prin ridicarea în permanență a calității pregătirii cadrelor militare, în conformitate cu cerințele actuale. Vor fi încurajate cercetările științifice orientate spre asigurarea unui suport teoretic pertinent învățământului militar național.

54. **Dezvoltarea relațiilor de cooperare.** Republica Moldova va continua dialogul politic și cooperarea practică cu Uniunea Europeană prin intensificarea colaborării în domeniile politicii de securitate și de apărare comună în vederea prevenirii conflictelor și a gestionării crizelor, precum și a realizării stabilității regionale.

Totodată, Republica Moldova va continua să dezvolte și să consolideze dialogul politic și cooperarea practică cu NATO, în diverse domenii, pentru implementarea proiectelor de dezvoltare a sistemului de apărare.

De asemenea, Republica Moldova va continua să dezvolte cooperarea bilaterală și dialogul pe dimensiunea apărării cu partenerii tradiționali (SUA, România, Ucraina, Marea Britanie, Estonia, Letonia, Lituania, Germania, Polonia, Turcia, China, Suedia, Franța, Italia, Japonia, Grecia, Ungaria, Georgia, Austria) și va evalua posibilitățile și/sau oportunitățile de extindere a cooperării și cu alte state. În acest context, va fi menținut și formatul dialogului bilateral cu Federația Rusă pentru a identifica soluții pe subiecte de interes comun, inclusiv în vederea retragerii forțelor armate ale Federației Ruse și a distrugerii și/sau evacuării stocului de muniții depozitate pe teritoriul Republicii Moldova.

Direcții de suport

55. **Fortificarea capacităților naționale pentru combaterea terorismului, radicalismului și extremismului violent, a migrației ilegale și a traficului ilicit de armament** se va efectua de către instituțiile abilitate în colaborare cu toate instituțiile statului, inclusiv cu partenerii internaționali. Vor fi prevenite, depistate și diminuate fenomenele menționate, fiind asigurată protecția persoanei, a societății și a statului. Autoritățile, împreună cu partenerii internaționali, se vor implica activ în combaterea migrației ilegale și a traficului ilicit de armament, care pot amenința stabilitatea social-economică, pacea și securitatea Republicii Moldova.

56. **Dezvoltarea culturii de securitate și apărare** se va realiza prin promovarea normelor, atitudinilor și a acțiunilor ce permit asimilarea politicii și a principiilor de apărare, precum și planificarea apărării de către stat și societate.

57. **Dezvoltarea și consolidarea sistemului național de cercetare științifică** din domeniul securității și apărării se vor produce în corelație cu necesitățile de cercetare-dezvoltare ale structurilor de securitate și apărare. Totodată, aceste procese vor fi asigurate și prin dezvoltarea unei viziuni consolidate față de importanța cercetărilor științifice din domeniul apărării, precum și prin identificarea măsurilor de promovare a cercetătorului științific ca reprezentant al instituțiilor de apărare. Această viziune va institui un mecanism de activitate participativă prin implicarea actorilor din cadrul mediului academic și al societății civile interesați de domeniul

securității și apărării. Prin asemenea mecanism va fi asigurată o platformă de interacțiune și comunicare între sectorul guvernamental și organizațiile neguvernamentale, fapt ce va permite orientarea efortului comun spre analiza și evaluarea problemelor actuale privind apărarea și securitatea Republicii Moldova. Experiența obținută din cooperarea cu instituțiile internaționale pe dimensiunea cercetărilor științifice va fi exploatată în interesul formării capacității naționale în domeniul cercetărilor științifice privind securitatea și apărarea. Astfel, dinamica producției științifice trebuie să contribuie și la identificarea factorilor de risc ce țin de sistemul național de apărare, precum și a mecanismelor de contracarare a acestora, asigurând caracterul proactiv al sistemului național de apărare.

58. Creșterea capacității de reacție a sistemului de sănătate publică, în cazul instituirii stării de urgență, de asediu sau de război, se va întemeia pe abordarea integrată a pericolelor și a urgențelor, precum și pe capacitățile de asigurare a îngrijirilor medicale și de tratare a răniților în acțiunile de luptă.

59. Perfecționarea sistemului de protecție socială a efectivului structurilor sistemului național de apărare ca parte componentă a eforturilor de creștere a moralului și a devotamentului față de Patrie. Vor fi dezvoltate și implementate politicile de protecție socială eficientă și adecvată a întregului efectiv al sistemului național de apărare. Perfecționarea sistemului de protecție socială a efectivului sistemului național de apărare se va realiza în funcție de rolul, gradul implicării și de volumul atribuțiilor funcționale în procesele ce vizează apărarea națională.

IV. RESURSE PENTRU REALIZAREA APĂRĂRII NAȚIONALE

60. Realizarea obiectivelor prezentei Strategii implică un efort interinstituțional major, orientat spre consolidarea susținerii politice și civice a proceselor de reformare a sistemului de apărare. Eforturile naționale pentru dezvoltarea capacităților necesare în domeniul apărării se bazează pe utilizarea eficientă a întregii game de resurse puse la dispoziție, îndeosebi a celor umane, financiare și materiale. Aplicarea sistemului de planificare, programare, bugetare pe bază de programe de performanță, precum și de evaluare a forțelor, a activităților și a resurselor instituțiilor din cadrul sistemului național de apărare va contribui în mod esențial la planificarea și utilizarea cu maximă eficiență a resurselor financiare, în funcție de obiectivele expuse în Strategie. În procesul de identificare a resurselor pentru implementarea prezentei Strategii se va ține cont de capacitățile financiare și materiale ale statului.

Resurse financiare

61. Elementul esențial în realizarea obiectivelor politicii de apărare constă în asigurarea resurselor financiare necesare sistemului din contul bugetului de stat, inclusiv prin intermediul inițiativelor, programelor, planurilor, proiectelor naționale de dezvoltare și profesionalizare, precum și al celor dezvoltate în comun cu partenerii externi. Experiențele anterioare demonstrează convingător că aprobarea unei strategii/concepții în domeniul apărării ce nu este asigurată financiar duce la diminuarea capacității de apărare a statului. Prin urmare, alocarea resurselor financiare necesare pentru implementarea acestei strategii trebuie să rămână un obiectiv prioritar al Guvernului, având în vedere riscurile maxime ale raportului dintre volumul resurselor alocate, timpul de alocare și spectrul misiunilor stabilite.

62. Ținând cont de complexitatea, durata și resursele necesare procesului de consolidare, dezvoltare și de modernizare a sistemului național de apărare, precum și de prevederile deciziilor Consiliului Suprem de Securitate, alocarea financiară va fi orientată prioritar spre **consolidarea** capacității operaționale curente a Armatei Naționale – nucleul Forțelor Armate – precum și spre sporirea contribuției la asigurarea securității regionale și internaționale. În acest scop, din anul următor adoptării prezentei Strategii, creșterea bugetară va fi realizată în conformitate cu pct. 2.1.1 din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018–2022.

63. Ulterior, având în vedere dezideratul național de integrare europeană, în vederea **dezvoltării și modernizării** sistemului de apărare pe termen mediu sau lung, Republica Moldova va tinde spre media alocărilor bugetare europene sau va aloca necesarul de resurse financiare în conformitate cu noua configurație de forțe. Creșterile alocațiilor bugetare vor fi utilizate cu prioritate pentru dezvoltarea noii configurații de forțe ce va asigura realizarea prevederilor pct. 36 din prezenta Strategie.

Resurse umane

64. Resursele umane constituie baza funcționării sistemului de apărare, care operaționalizează și imprimă valoare tuturor celorlalte componente. Formarea resurselor umane, pregătirea profesională continuă și profesionalizarea rămân a fi imperatiivele-cheie care vor fi transpuse în practică pornind de la necesitățile de apărare a țării, pe baza funcționării sistemului militar de învățământ, atât la nivel național, cât și la nivelul cooperării cu partenerii externi. Procesul de asigurare a sistemului național de apărare cu resurse umane este interdependent de resursele

financiare alocate, urmînd a fi abordat prin prisma aspectului demografic și, respectiv, al celui economic. Acțiunile prioritare vor fi orientate spre crearea condițiilor de valorificare a rezervelor existente în mai multe domenii social-economice, în scopul diminuării declinului demografic și al înlăturării constrîngerilor ce împiedică redresarea situației demografice. O soluție temporară a acestei probleme în domeniul apărării este menținerea sistemului mixt de completare (militari în termen și prin contract) a Forțelor Armate pînă la finalizarea procesului de trecere la serviciul militar prin contract. Aceasta reprezintă, la momentul actual, modalitatea principală prin care Republica Moldova poate pregăti cetățenii săi și rezerva proprie a Forțelor Armate pentru apărarea Patriei. Totodată, accentul se va pune atît pe asigurarea cantitativă, cît și pe cea calitativă a cadrelor din instituțiile și structurile de forță ale sistemului național de apărare.

65. Integrarea perspectivei de gen în cadrul politicilor de securitate și apărare a țării se va produce în conformitate cu necesitățile de completare a sistemului național de apărare cu resurse umane atît pe timp de pace, cît și pe timp de război. Totodată, acest fapt va contribui la realizarea angajamentelor asumate de Republica Moldova în privința Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea.

Resurse materiale

66. Asigurarea rezervelor materiale de stat și de mobilizare se va realiza prin elaborarea și aprobarea Planului de mobilizare a economiei naționale și prin actualizarea algoritmului de calcul și de completare a rezervei de stat, ținînd cont de necesitățile reale ale instituțiilor implicate în procesul de mobilizare. În conformitate cu necesitățile și prioritățile stabilite la nivel de stat vor fi întreprinse acțiuni menite să contribuie la sporirea graduală a volumului de rezerve.

67. Pe dimensiunea resurselor materiale, Guvernul va intensifica controlul privind corectitudinea executării responsabilităților de către instituțiile de profil, dar și de către persoanele cu atribuții în domeniul de evidență a resurselor materiale. Ca parte a eforturilor naționale, vor fi luate în evidență resursele de mobilizare ale sectorului privat (agenții economici).

68. Perfecționarea mecanismului național de evidență a resurselor de mobilizare va fi abordată bidimensional: prin contribuția resurselor umane și prin cea a resurselor materiale. Astfel, eforturile naționale vor fi concentrate pe eficientizarea mecanismelor de control și de evidență a resurselor în cauză. Acest fapt presupune actualizarea procedurilor de luare în evidență și scoatere din evidență militară a cetățenilor, precum și a resurselor materiale ale Republicii Moldova,

utilizând, la nivel interinstituțional, capacitățile informaționale existente (bazele de date). În procesele menționate va avea un rol-cheie nu numai digitalizarea mecanismului național de evidență a resurselor de mobilizare, dar și capacitatea de conlucrare a instituțiilor statului.

V. ETAPE ȘI MECANISME DE IMPLEMENTARE

69. La implementarea Strategiei se va ține cont de asigurarea controlului civil-democratic asupra forțelor destinate apărării naționale, de transparența decizională și de comunicarea strategică.

70. Prezenta Strategie va fi implementată etapizat, în funcție de alocările bugetare, urmărindu-se utilizarea cât mai eficientă a acestora. Mecanismului de implementare i se subscriu și alte eforturi naționale pe dimensiunea apărării, exprimate prin inițiative, programe, planuri și proiecte de dezvoltare și profesionalizare, care vor fi sincronizate și adaptate conform rigorilor procesului de reformă.

În **prima etapă** se va urmări consolidarea, menținerea și asigurarea parametrilor de funcționare a sistemului național de apărare actual și identificarea potențialului de dezvoltare și/sau modernizare, concomitent cu punerea în aplicare a Programului „Armata Profesionistă 2018–2021” și a măsurilor care nu presupun alocări bugetare suplimentare.

Etapa a doua a implementării va avea drept obiectiv dezvoltarea și modernizarea sistemului național de apărare pe coordonatele stabilite în prezenta Strategie.

71. În acest sens, Guvernul pune în aplicare Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018–2022. Planul este parte integrantă a prezentei Strategii și cuprinde obiectivele, direcțiile de implementare, termenele de realizare a acțiunilor, costurile aferente implementării, responsabilii de implementare, indicatorii de monitorizare/progres și procedurile de raportare și evaluare. Totodată, prevederile prezentei Strategii vor servi drept bază pentru elaborarea Strategiei militare.

VI. MONITORIZARE, EVALUARE ȘI RAPORTARE

72. Parlamentul, Președintele și Guvernul Republicii Moldova vor monitoriza implementarea prezentei Strategii și progresele înregistrate prin implicarea în acest scop a Comisiei parlamentare securitate națională, apărare și ordine publică, a Serviciului Consiliului Suprem de Securitate și a Cancelariei de Stat.

73. Monitorizarea procesului de implementare a Strategiei va fi axată atât pe indicatorii de monitorizare, cât și pe cei de progres, expuși în Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018–2022. Sistemul de monitorizare a implementării Strategiei va fi asigurat prin organizarea unui proces continuu de raportare prin schimb operativ de informație și evaluare a stadiului de implementare.

74. Activitățile de monitorizare a Strategiei vor fi întreprinse pe toată perioada de implementare și vor include atât colectarea, prelucrarea și analiza datelor de monitorizare, identificarea erorilor și efectelor neprevăzute, cât și eventualele rectificări de conținut și de formă pe măsura desfășurării activităților planificate.

75. Implementarea Strategiei este asigurată de către Guvern prin intermediul Ministerului Apărării, care este instituția responsabilă de asigurarea eficienței mecanismului de monitorizare și evaluare a implementării prezentei Strategii.

76. Ministerele și instituțiile vizate în Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018–2022 vor evalua procesul de implementare a obiectivelor ce le revin și vor prezenta rapoarte de progres Ministerului Apărării, care, în final, va asigura elaborarea raportului general de punere în practică a acestui plan. Anual, Ministerul Apărării va prezenta Parlamentului, Președintelui și Guvernului Republicii Moldova, pînă la 1 februarie, raportul de monitorizare cu privire la realizarea în anul precedent a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018–2022.

77. În rapoartele de progres vor fi reflectate rezultatele înregistrate la stadiul respectiv de implementare a Strategiei, va fi monitorizat nivelul de realizare a obiectivelor generale și specifice, va fi determinat gradul de îndeplinire a activităților planificate și de realizare a indicatorilor de performanță specifici fiecărei activități. Drept urmare, vor fi formulate propuneri de îmbunătățire și corectare a măsurilor planificate. Pentru activitățile neîndeplinite vor fi expuse motivele neexecutării (sau cele ale executării parțiale) și vor fi propuse măsuri eficiente de realizare a obiectivelor generale ale Strategiei.

CONCEPTE ȘI TERMENI

Amenințare hibridă – tip de amenințare din partea unui adversar statal sau nonstatal (indivizi, grupări), care utilizează, conjugat și într-o manieră adaptivă (rapid, dinamic), metode și mijloace convenționale și neconvenționale (de ordin

politic, militar, diplomatic, economic, cibernetic, informațional etc.) pentru a-și realiza obiectivele stabilite;

apărare cibernetică – ansamblu de măsuri proactive și reactive, prin care se asigură confidențialitatea, integritatea, disponibilitatea, autenticitatea și nerepudierea informațiilor în format electronic, în cadrul resurselor și serviciilor publice sau private, din spațiul cibernetic;

apărare națională – ansamblu de măsuri, dispoziții și activități, adoptate și desfășurate de către stat în scopul de a garanta suveranitatea, independența și unitatea statului, integritatea teritorială a țării și democrația constituțională, împotriva oricărei forme de agresiune;

capabilitate – produsul unor măsuri și acțiuni, care cuprinde elemente de doctrină, organizare, comandă, pregătire și instruire, dotare, infrastructură, personal și interoperabilitate, necesare pentru îndeplinirea unui obiectiv și obținerea efectului dorit;

capacitate de apărare – totalitatea posibilităților economice, umane, tehnico-științifice, moral-politice, militare și de altă natură de care dispune statul pentru a-și asigura apărarea intereselor sale fundamentale, prin a căror mobilizare și utilizare se asigură forța necesară și capabilă de a da o ripostă adecvată oricărui agresor;

capacitate militară – stare potențială de care poate dispune statul la un moment dat, din punct de vedere militar, privind dotarea, organizarea, echiparea, factorul uman și gradul de pregătire pentru executarea unei riposte armate (acțiuni militare);

capacitate operațională – potențialul unei unități (structuri militare), asigurat din timp sau crescut în urma aplicării unor ordine sau indicative operative, în vederea desfășurării acțiunilor militare în conformitate cu scopul pentru care a fost creată unitatea respectivă;

comunicare strategică – ansamblu coordonat de acțiuni și inițiative, care au drept scop transmiterea informațiilor veridice ce vor influența publicul de referință, astfel încât instituția (comunicatorul sau emițătorul) să-și realizeze obiectivul în interesul național;

control democratic asupra sistemului național de apărare – o serie de mecanisme, proceduri, legi, standarde și tradiții, prin care se exercită autoritatea politică civilă (examinarea și supravegherea procesului decizional), de către instituțiile împuternicite, asupra componentelor sistemului național de apărare;

cultură de securitate și apărare – totalitatea valorilor, normelor, atitudinilor sau acțiunilor care determină înțelegerea și asimilarea, la nivelul societății, a conceptului de securitate și apărare, precum și a derivatelor acestuia (securitate și apărare națională, securitate internațională, insecuritate, politică de securitate și apărare etc.). Acest concept are un scop educativ prin dezvoltarea unei atitudini cu rol preventiv pentru societate în vederea apărării și protecției personale, de grup și statale față de riscuri, amenințări, vulnerabilități, agresiuni reale și potențiale. Modul

de raportare a cetățenilor la domeniul de securitate și apărare are un rol esențial în gestionarea evoluțiilor mediului intern și internațional de securitate;

infrastructură critică – dispozitive, rețele, servicii, sisteme de bunuri materiale (energetice, de transport, de comunicații și tehnologie a informației, de furnizare a utilităților) de interes strategic și/sau de utilitate publică, a căror distrugere, aducere în stare de nefuncționare, degradare ori perturbare ar avea efecte negative majore, la nivel național sau regional, asupra stării de sănătate și siguranță a cetățenilor, mediului, funcționării economiei și activității instituțiilor statului;

interes național de securitate și apărare – mod de raportare a statului față de o problemă sau situație din mediul de securitate, promovat în scopul asigurării prosperității, protecției și securității cetățenilor țării. Conceptul în cauză constituie baza dezvoltării obiectivelor naționale interne și externe, care garantează existența și identitatea statului, precum și stabilitatea și continuitatea acestuia;

interoperabilitate – abilitatea unor entități de a acționa în comun, în mod coerent și eficient, în scopul realizării obiectivelor tactice, operaționale și strategice prin acceptarea doctrinelor și procedurilor comune, prin folosirea în comun a unor elemente de infrastructură și comunicare eficientă;

mediu de securitate – ansamblu de procese și fenomene politice, diplomatice, informaționale, militare, economice, administrative, sociale, culturale, ecologice etc., interne și internaționale, care condiționează nivelul de protecție a cetățeanului, a comunității, a statului, a zonei sau a regiunii în raport cu provocările și oportunitățile cu care națiunea se confruntă la un moment dat în eforturile sale de apărare și de promovare a principiilor și a valorilor naționale, precum și de realizare a obiectivelor și a intereselor sale de securitate. În funcție de gradul de acoperire și manifestare, mediul de securitate poate fi național, regional și internațional;

mobilizare – activitate complexă, desfășurată pe plan politic, economic, administrativ și militar în scopul asigurării cu resurse umane și tehnico-materiale necesare pentru apărarea țării și trecerea statului de la starea de pace la starea de război;

obiectiv al politicii de apărare – derivat al obiectivelor securității naționale, care generează cadrul activității practice pentru instituțiile statului în vederea realizării viziunii strategice în domeniul apărării;

operație de apărare – totalitatea acțiunilor militare desfășurate de mari unități militare în scopul de a zădărnici ofensiva inamicului, de a-i provoca pierderi cât mai mari, de a păstra cu fermitate pozițiile încredințate, precum și de a câștiga timp și a crea condițiile necesare pentru trecerea la acțiuni militare ofensive în vederea eliberării teritoriului ocupat;

planificare a apărării – componentă esențială a politicii de apărare, ce reprezintă procesul de stabilire a obiectivelor pentru asigurarea apărării naționale și a căilor de realizare a acestora, precum și de determinare a volumului și a structurii resurselor de apărare necesare, a modului de alocare a acestora;

politică de apărare a statului – ansamblu de viziuni, concepții, activități și relații, care reflectă caracterul complex al apărării și definesc capacitatea statului privind asigurarea dezvoltării continue și a gestionării eficiente a elementelor sistemului național de apărare (conducerea, forțele, resursele și infrastructura teritorială);

sistem național de apărare – conducere, ansamblu de forțe, mijloace și elemente ale infrastructurii, precum și totalitate a acțiunilor menite să asigure apărarea țării;

situație de criză – fază din evoluția unei societăți, marcată de mari dificultăți generate de apariția unuia sau a unor incidente, evenimente la nivel național și/sau internațional ori de amenințări, riscuri și vulnerabilități la adresa valorilor, intereselor și necesităților actorilor implicați, care impun soluții urgente și eficiente de rezolvare a acestor situații pentru revenirea la starea de normalitate. Aceasta se manifestă prin: întreruperea sau afectarea activității politice, sociale, economice sau de altă natură; punerea în pericol a cetățenilor sau a factorilor materiali; expunerea la riscuri majore de securitate a populației sau a unei colectivități; propagarea de la nivel regional la cel național a efectelor crizei, cu afectarea concretă a securității, obiectivelor și intereselor strategice ale statului;

spațiu informațional – mediu de activitate asociat cu formarea, crearea, transformarea, transmiterea, difuzarea, utilizarea și stocarea informațiilor, care produce efecte la nivel de conștiință individuală și/sau socială, de infrastructură informațională și de informație.

PLANUL DE ACȚIUNI
privind implementarea Strategiei naționale
de apărare pentru anii 2018–2022

1. Realizarea reformei sistemului național de apărare numai cu eforturile structurilor de forță și prin reorganizarea în interior a Forțelor Armate este imposibilă. Pentru a obține rezultatele scontate este necesară reorganizarea cardinală a întregului sistem de planificare, programare, bugetare, conducere și organizare a apărării, iar în ceea ce privește reforma militară a sistemului, aceasta trebuie să fie ridicată la rangul celor mai importante reforme politice și economice.

2. Experiența construcției militare demonstrează convingător necesitatea asigurării financiare a reformei militare. Lansarea unei reforme militare care nu este asigurată financiar duce la distrugerea Forțelor Armate și a întregului sistem de asigurare a securității militare, precum și la discreditarea ideii de reformă în acest domeniu. Folosirea rezervelor interne ale Forțelor Armate, care rezultă din vânzarea patrimoniului militar neutilizat și reducerea efectivului, nu va asigura nici pe departe necesarul de fonduri. Prin urmare, alocarea resurselor financiare necesare pentru implementarea Strategiei naționale de apărare trebuie să rămână un obiectiv prioritar al Guvernului, având în vedere riscurile maxime ale raportului dintre volumul resurselor alocate, timpul de alocare și spectrul misiunilor stabilite.

3. Ținând cont de complexitatea, durata și resursele necesare procesului de consolidare, dezvoltare și de modernizare a sistemului național de apărare, precum și de prevederile deciziilor Consiliului Suprem de Securitate, alocarea financiară va fi orientată prioritar spre consolidarea capacității operaționale curente a Armatei Naționale – nucleul Forțelor Armate –, precum și spre sporirea contribuției la asigurarea securității regionale și internaționale. În acest scop, din anul următor adoptării Strategiei naționale de apărare și pînă în 2025, creșterea alocațiilor bugetare va fi realizată în conformitate cu punctul 2.1.1 din prezentul Plan.

4. Începînd cu anul 2025, în vederea dezvoltării și modernizării sistemului de apărare, se va urmări creșterea graduală anuală a bugetului apărării, astfel încît, pe termen mediu sau lung, se va tinde spre media alocărilor bugetare europene sau spre alocarea necesarului de resurse financiare în conformitate cu noua configurație de forțe. Creșterile alocațiilor bugetare vor fi utilizate cu prioritate pentru dezvoltarea noii configurații de forțe, ce va asigura realizarea prevederilor pct. 36 din Strategia națională de apărare.

5. Adicional, concomitent cu punerea în aplicare a Programului „Armata Profesionistă 2018–2021”, mecanismului de implementare a prezentului Plan i se vor subscrie și alte eforturi naționale pe dimensiunea apărării, exprimate prin inițiative, programe, planuri și proiecte de dezvoltare și profesionalizare, care vor fi sincronizate și adaptate conform rigorilor procesului de reformă.

Nr. crt.	Acțiuni	Prioritate	Instituții responsabile	Termen	Total costuri estimative		Indicatori de monitorizare/progres
					bugetul de stat	asistență externă	
1. Obiective generale							
<i>1.1. Consolidarea, dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare pentru a furniza răspunsul adecvat la amenințările și riscurile la adresa securității și apărării statului</i>							
<i>1.2. Adaptarea cadrului legal pentru asigurarea funcționării eficiente a sistemului național de apărare într-o abordare interinstituțională și în raport cu necesitățile de planificare integrată a apărării</i>							
<i>1.3. Dezvoltarea capabilităților necesare pentru îndeplinirea angajamentelor asumate cu privire la securitatea și stabilitatea internațională, precum și la consolidarea păcii</i>							
2. Obiective specifice							
<i>2.1. Asigurarea financiară, umană și materială corespunzătoare a proceselor de consolidare, dezvoltare și modernizare a sistemului național de apărare</i>							
2.1.1	Consolidarea capacității operaționale curente a Armatei Naționale	1	<i>De bază:</i> Guvernul <i>De suport:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Finanțelor	Anual, din anul aprobării Strategiei naționale de apărare și pînă în 2025: 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025	625,0 mil. lei 700,0 mil. lei 790,0 mil. lei 895,0 mil. lei 1015,0 mil. lei 1150,0 mil. lei 1300,0 mil. lei 1465,0 mil. lei	–	Alocațiile financiare pentru menținerea capacităților operaționale curente, asigurate; capacitățile operaționale ale Armatei Naționale, consolidate
2.1.2	Dezvoltarea durabilă a sistemului național de apărare în conformitate cu	3	<i>De bază:</i> Guvernul	Timp de 5–10 ani de la atingerea	Media alocărilor bugetare	–	Dezvoltarea noii configurații de forțe, asigurată de alocațiile

	cerințele noii configurații de forțe		<i>De suport:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Finanțelor	bugetului de aproximativ 1465 mil. lei	europene sau necesarul de resurse financiare în conformitate cu noua configurație de forțe		bugetare pentru sectorul de apărare al Republicii Moldova; noua configurație de forțe dezvoltată
2.1.3	Valorificarea rezervelor umane existente în scopul reducerii deficienței de completare cu cadre a sistemului național de apărare	2	Toate autoritățile publice conform competenței	În decurs de 2 ani de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Rezervele umane valorificate și resursele alocate în acest sens
2.1.4	Menținerea temporară a sistemului mixt de completare a Forțelor Armate (militari în termen și prin contract)	1	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne <i>De suport:</i> Ministerul Finanțelor	Până la determinarea configurației optime a sistemului național de apărare (de bază fiind pachetul de forțe)	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Sistem mixt de completare cu cadre, menținut
2.1.5	Asigurarea egalității de gen în cadrul politicilor de completare a sistemului de securitate și apărare cu resurse umane	3	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și	Coeficientul de încadrare a femeilor în serviciul militar, identificat și menținut

			Informații și Securitate <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței			financiară externă	
2.1.6	Actualizarea algoritmului de calcul și de completare a rezervelor de stat și de mobilizare	2	<i>De bază:</i> Agenția Rezerve Materiale <i>De suport:</i> Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Finanțelor; alte autorități publice conform competenței	2 ani după aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Algoritm de calcul și de completare a rezervelor de stat și de mobilizare, actualizat în conformitate cu necesitățile reale ale sistemului național de apărare
2.1.7	Sporirea graduală a volumului rezervelor de stat și de mobilizare	3	<i>De bază:</i> Agenția Rezerve Materiale <i>De suport:</i> Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Finanțelor;	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Necesitățile sistemului național de apărare, asigurate de volumul rezervelor de stat și de mobilizare

			alte autorități publice conform competenței				
2.1.8	Eficientizarea mecanismelor de control și de evidență a rezervelor de stat și de mobilizare	3	<i>De bază:</i> Agenția Rezerve Materiale <i>De suport:</i> Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Finanțelor; alte autorități publice conform competenței	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Mecanisme de control și de evidență eficientizate; număr de controale efectuate și de rapoarte elaborate
2.2. Asigurarea capabilităților necesare Forțelor Armate pentru îndeplinirea misiunilor stabilite, inclusiv executarea misiunilor de menținere a păcii în zona de securitate, pînă la modificarea formatului actual al forțelor mixte							
2.2.1	Revizuirea structurii, rolului și a responsabilităților fiecărei structuri de forță în cadrul sistemului național de apărare, precum și a mecanismelor de conlucrare interinstituțională	1	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	În decurs de 2 ani de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Structura, rolul și responsabilitățile structurilor de forță, revizuite și ajustate conform cerințelor sistemului național de apărare; mecanisme de conlucrare interinstituțională, revizuite și ajustate

2.2.2	Dezvoltarea și consolidarea în cadrul sistemului național de apărare a capacităților militare întrunite (în special în cadrul Forțelor Armate)	2	Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne (Departamentul Trupelor de Carabinieri)	Începînd cu al doilea an de la aprobarea Strategiei naționale de apărare și pînă în anul al patrulea inclusiv	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Capacități militare întrunite, dezvoltate și consolidate
2.2.3	Dotarea și echiparea Forțelor Armate cu tehnică și echipamente moderne, necesare pentru îndeplinirea misiunii constituționale	1	Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne (Departamentul Trupelor de Carabinieri)	2018–2025 după 2025, pe un termen de 5–10 ani	În limitele alocațiilor bugetare de la atingerea bugetului de aproximativ 1465 mil. lei	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Capacitățile operaționale curente ale Armatei Naționale, asigurate și dotate cu tehnică și echipamente moderne; configurația nouă de forțe, asigurată și dotată cu tehnică și echipamente moderne
2.2.4	Dezvoltarea capacităților de regenerare a sistemului național de apărare în cazul situațiilor ce determină instituirea stării de urgență, de asediu și de război	3	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Economiei și Infrastructurii <i>De suport:</i> Serviciul de Informații și Securitate; Ministerul	Începînd cu primul an de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Capacitățile de regenerare a sistemului național de apărare în cazul stării de urgență, de asediu și de război, dezvoltate

			Finanțelor; alte autorități publice conform competenței				
2.2.5	Consolidarea capacității Trupelor de Carabinieri pe dimensiunea apărării naționale	1	Ministerul Afacerilor Interne	În conformitate cu Strategia de reformare a Trupelor de Carabinieri	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Rolul și misiunea Trupelor de Carabinieri în cadrul sistemului național de apărare, definite și instituționalizate
2.3. Consolidarea și revigorarea mecanismului de mobilizare a economiei naționale, a populației și a teritoriului							
2.3.1	Elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale	1	<i>De bază:</i> Ministerul Economiei și Infrastructurii <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	Începînd cu al doilea semestru de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Plan elaborat și aprobat
2.3.2	Instituirea unui mecanism de instruire a instituțiilor statului și a populației privind activitățile pregătirii de mobilizare și ale mobilizării propriu-zise	3	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Începînd cu al doilea an de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Mecanism de instruire instituit și dezvoltat

			<i>De suport:</i> Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; alte autorități publice conform competenței				
2.3.3	Stabilirea mecanismului de atragere în procesul de mobilizare a infrastructurii și a resurselor sectorului privat din Republica Moldova	3	<i>De bază:</i> Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Finanțelor <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	Concomitent cu elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Mecanism stabilit și racordat la necesitățile procesului de mobilizare
2.3.4	Pregătirea din timp a teritoriului național pentru situații care impun pregătirea de mobilizare și mobilizarea propriu-zisă	3	<i>De bază:</i> Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii <i>De suport:</i> Ministerul Apărării	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Teritoriul național pregătit pentru starea de urgență, de asediu și de război

2.4. Asigurarea funcționării integrate a mecanismelor de conlucrare și cooperare interinstituțională în domeniul securității și apărării naționale							
2.4.1	Consolidarea mecanismelor de conlucrare civil-militară	3	<i>De bază:</i> Parlamentul; Guvernul <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Domenii de activitate care necesită perfecționarea și/sau consolidarea mecanismelor de conlucrare civil-militară, identificate și raportate autorităților Republicii Moldova
2.4.2	Organizarea și desfășurarea activităților de testare a capacității mecanismelor naționale de decizie, a interacțiunii/cooperării în cadrul algoritmilor de acțiune în cazurile de instituire a stării de urgență, de asediu sau de război	1	<i>De bază:</i> Consiliul Suprem de Securitate; Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	Anual	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Număr de activități desfășurate
2.4.3	Stabilirea responsabilităților și a procedurilor în activitate ale instituțiilor sistemului național de apărare în scopul asigurării protecției și a funcționalității optime a	2	<i>De bază:</i> Serviciul de Informații și Securitate <i>De suport:</i> Ministerul Apărării;	2 ani de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Acte normative privind responsabilitățile și procedurile în activitate ale instituțiilor vizate în domeniul protecției infrastructurii critice, elaborate și adoptate

	infrastructurii critice a statului		Ministerul Afacerilor Interne				
2.5. Armonizarea și/sau ajustarea prevederilor legale, normative și de politici care reglementează sistemul național de apărare și instituirea unui mecanism unic de planificare a apărării naționale							
2.5.1	Instituirea grupului de lucru interdepartamental și evaluarea cadrului legal, normativ și de politici în vederea ajustării acestuia	1	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării <i>De suport:</i> Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate; Ministerul Justiției; alte autorități publice conform competenței	2 ani de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Grupul de lucru interdepartamental instituit; cadrul legal, normativ și de politici evaluat
2.5.2	Elaborarea și promovarea proiectelor de modificare a actelor identificate	2	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării <i>De suport:</i> Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate; Ministerul Justiției; alte autorități publice conform competenței	În funcție de rezultatele acțiunii 2.5.1	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Acte ajustate/armonizate conform cerințelor sistemului național de apărare

2.5.3	Instituirea și aplicarea sistemului de planificare, programare, bugetare și evaluare a forțelor, a activităților și a resurselor instituțiilor din cadrul sistemului național de apărare (SPPBE)	2	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	3 ani de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Sistem de planificare, programare, bugetare și evaluare (SPPBE), instituit, aplicat și funcțional în cadrul sistemului național de apărare
2.6. Asigurarea capacității de control și de protecție a spațiului aerian							
2.6.1	Menținerea capacității naționale existente de supraveghere și de control al spațiului aerian	2	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Finanțelor <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Capacitatea curentă de supraveghere și de control al spațiului aerian, menținută
2.6.2	Dezvoltarea capacității naționale existente de supraveghere și de control al spațiului aerian	2	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Finanțelor <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	2018–2025 după 2025, pe un termen de 5–10 ani	În limitele alocațiilor bugetare de la atingerea bugetului de aproximativ 1465 mil. lei	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Proiecte de modernizare și dezvoltare, elaborate, prezentate și aprobate; Armata Națională capabilă să supravegheze și să controleze spațiul aerian național
2.6.3	Dotarea graduală/etapizată a Armatei Naționale cu echipament și infrastructură,	2	Ministerul Apărării; Ministerul Finanțelor	Timp de 5–10 ani de la atingerea	Media alocărilor bugetare	Proiecte și programe de	Armata Națională capabilă să apere spațiul aerian național

	necesare pentru executarea misiunii constituționale de apărare a spațiului aerian al statului			bugetului de aproximativ 1465 mil. lei	europene sau necesarul de resurse financiare în conformitate cu noua configurație de forțe	asistență tehnică și financiară externă	
2.6.4	Utilizarea mecanismelor de cooperare internațională pe segmentul apărării spațiului aerian, ca mijloc complementar de dezvoltare a capacității naționale de control și de protecție a spațiului aerian	2	Ministerul Apărării	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Număr de proiecte și programe de asistență externă obținute
2.7. Asigurarea apărării frontierei de stat							
2.7.1	Revizuirea și ajustarea mecanismului de acțiune a instituțiilor responsabile de asigurarea integrității teritoriale în cazuri de agresiune armată împotriva Republicii Moldova	1	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate <i>De suport:</i> Ministerul Finanțelor (Serviciul Vamal)	În decurs de 2 ani de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Probleme identificate; mecanism revizuit și ajustat; cadru legislativ ajustat; instituții cu atribuții în asigurarea apărării frontierei de stat, pregătite și dotate corespunzător

2.7.2	Dezvoltarea infrastructurii frontierei de stat în măsura cerințelor sistemului național de apărare	3	<p><i>De bază:</i> Ministerul Afacerilor Interne</p> <p><i>De suport:</i> Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Apărării; Agenția Relații Funciare și Cadastru</p>	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Proces de demarcare a frontierei finalizat; sectorul de sud-est al frontierei acoperit cu sistem de comunicații în standard TETRA; frontiera și zona de frontieră amenajate cu mijloace de monitorizare video/termo/radiolocație; fișia de protecție a frontierei de stat amenajată corespunzător; rețeaua de drumuri de-a lungul frontierei și de drumuri care duc spre frontieră, dezvoltată
2.7.3	Implementarea coerentă a politicii privind managementul integrat al frontierei de stat	3	Instituțiile din cadrul sistemului de management integrat al frontierei (conform Hotărîrii Guvernului nr. 1005/2014 și Hotărîrii Guvernului nr. 902/2015)	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Politica privind managementul integrat al frontierei de stat, implementată și funcțională
2.7.4	Dezvoltarea mecanismelor de cooperare cu Ucraina în contextul asigurării	1	<p><i>De bază:</i> Ministerul Afacerilor</p>	În decurs de un an de la aprobarea	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de	Mecanisme de control al segmentului central al frontierei moldo-ucrainene,

	controlului pe segmentul central al frontierei moldo-ucrainene		Interne <i>De suport:</i> Ministerul Finanțelor (Serviciul Vamal); Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	Strategiei naționale de apărare		asistență tehnică și financiară externă	instituite și funcționale
2.8. Asigurarea protecției spațiului informațional							
2.8.1	Analiza și transpunerea la nivel național a standardelor europene și internaționale ce țin de protecția și securitatea rețelelor de comunicații electronice și înaintarea lor spre adoptare către Institutul Național de Standardizare	2	<i>De bază:</i> Ministerul Economiei și Infrastructurii <i>De suport:</i> Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației; alte autorități publice conform competenței	În decurs de 2 ani de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Standarde adoptate
2.8.2	Dezvoltarea capacității	1	<i>De bază:</i>	Permanent	În limitele	Proiecte și	Capacități în domeniul

	autorităților publice centrale în domeniul asigurării securității cibernetice		<p>Ministerul Economiei și Infrastructurii</p> <p><i>De suport:</i> Serviciul de Informații și Securitate; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică; alte autorități publice conform competenței</p>		alocațiilor bugetare	programe de asistență tehnică și financiară externă	asigurării securității cibernetice, dezvoltate
2.8.3	Dezvoltarea capacității de comunicare strategică a autorităților publice centrale	1	<p><i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate</p> <p><i>De suport:</i> alte autorități publice conform</p>	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Capacități de comunicare strategică dezvoltate la nivel instituțional

			competenței				
2.8.4	Monitorizarea, consolidarea și perfecționarea sistemului de protecție a informațiilor atribuite la secret de stat	1	<i>De bază:</i> Serviciul de Informații și Securitate <i>De suport:</i> autoritățile publice conform competenței	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	–	Acte normative examinate, avizate și coordonate; controale privind regimul secret în cadrul instituțiilor vizate, efectuate; sisteme informaționale și de comunicații electronice, autorizate
2.8.5	Asigurarea implementării cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică	2	<i>De bază:</i> Ministerul Economiei și Infrastructurii <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	În decurs de 3 ani de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Cerințe minime obligatorii de securitate cibernetică, implementate de către toate autoritățile publice centrale
2.8.6	Promovarea politicilor de percepere unică și integrată a spațiului informațional, atât la nivelul instituțional, cât și al întregii societăți	3	<i>De bază:</i> autoritățile publice centrale <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței/ reprezentanți ai mediului academic și ai societății civile	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Documente de politici elaborate și implementate

2.9. Eficientizarea sistemului de evaluare permanentă a situației de securitate și de avertizare prealabilă privind riscurile și amenințările la adresa apărării naționale							
2.9.1	Consolidarea capacității de anticipare, prevenire și contracarare a amenințărilor și riscurilor la adresa securității statului, în special a celor cu caracter hibrid	1	<i>De bază:</i> Serviciul de Informații și Securitate; Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Capacitatea de anticipare, prevenire și contracarare a amenințărilor și riscurilor la adresa securității statului, consolidată
2.9.2	Evaluarea mediului strategic de securitate și a situației politico-militare	1	<i>De bază:</i> Serviciul de Informații și Securitate; Ministerul Apărării <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Factori decizionali din stat asigurați cu produse analitice privind mediul strategic de securitate
2.9.3	Utilizarea adecvată și proporțională a mijloacelor de acțiune militare și civile în dezvoltarea capabilităților necesare de identificare a riscurilor și amenințărilor	2	<i>De bază:</i> Serviciul de Informații și Securitate; Ministerul Apărării; Ministerul	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară	Toate mijloacele de acțiune militare și civile utilizate în dezvoltarea capabilităților necesare de identificare a riscurilor și amenințărilor; proiecte privind dezvoltarea

			Afacerilor Interne <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței			externă	capabilităților menționate, elaborate și realizate
2.10. Asigurarea protecției sociale a personalului sistemului național de apărare							
2.10.1	Dezvoltarea politicilor de protecție socială a personalului sistemului național de apărare	1	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate <i>De suport:</i> Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Cadrul legal îmbunătățit; politici de îmbunătățire a condițiilor sociale ale personalului, elaborate și implementate
2.11. Creșterea nivelului de participare efectivă a Republicii Moldova în misiuni și operații internaționale de menținere a păcii și de consolidare a securității și stabilității							
2.11.1	Întreprinderea măsurilor necesare în scopul sporirii participării Republicii Moldova la operații internaționale sub egida ONU până la nivel de batalion	1	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne <i>De suport:</i> Ministerul Afacerilor Externe și Integrării	În decurs de 6 luni de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Intenția Republicii Moldova privind sporirea participării la operații internaționale, declarată la ONU

			Europene				
2.11.2	Dezvoltarea capacității necesare pentru sporirea participării la operații internaționale în conformitate cu angajamentele asumate	1	Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne	În decurs de 3 ani de la aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	O unitate de nivel batalion pregătită pentru detașare
2.11.3	Implicarea partenerilor internaționali în procesul de dezvoltare a capacității declarate	1	Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Număr de proiecte și programe de asistență externă obținute
2.11.4	Dezvoltarea capabilităților naționale de instruire a personalului destinat participării în misiuni și operații internaționale	1	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne <i>De suport:</i> Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Capabilități naționale de instruire corespunzătoare cerințelor de pregătire a unităților declarate pentru participarea la misiunile sub egida ONU; cursuri de instruire la distanță în domeniul politicii de securitate și apărare comună, lansate în cooperare cu Uniunea Europeană
2.12. Eficientizarea mecanismelor de cooperare cu partenerii externi de dezvoltare							
2.12.1	Consolidarea credibilității Republicii Moldova față de	1	<i>De bază:</i> Parlamentul;	Permanent	În limitele alocațiilor	Proiecte și programe	Republica Moldova considerată un partener de

	partenerii externi de dezvoltare prin respectarea angajamentelor în domeniul securității și apărării, asumate în contextul formatelor de cooperare		Guvernul <i>De suport:</i> toate instituțiile statului conform competenței		bugetare	de asistență tehnică și financiară externă	încredere
2.12.2	Intensificarea cooperării cu Uniunea Europeană în domeniul politicii de securitate și apărare comună	1	<i>De bază:</i> Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene <i>De suport:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Număr de experți din Republica Moldova detașați în misiunile și operațiile din domeniul politicii de securitate și apărare comună; număr de experți care au beneficiat de instruire în domeniul politicii de securitate și apărare comună; prevederile Acordului dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind procedurile de securitate pentru schimbul și protecția informațiilor clasificate, implementate
2.12.3	Consolidarea și dezvoltarea relațiilor de parteneriat cu NATO, în cadrul formatului PpP, inclusiv pe	1	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării <i>De suport:</i>	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență	Proiecte de asistență pentru Republica Moldova în limitele formatului de cooperare PpP, în special

	dimensiunea Inițiativei de Consolidare a Capacității de Apărare		Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate			tehnică și financiară externă	cele ce țin de Inițiativa de Consolidare a Capacității de Apărare și Programul „Știință pentru Pace și Securitate”, aprobate; Oficiul de legătură NATO–Republica Moldova, înființat și funcțional
2.12.4	Dezvoltarea cooperării bilaterale pe dimensiunea apărării cu partenerii tradiționali și evaluarea posibilităților/oportunităților de extindere a cooperării cu alte state	1	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării <i>De suport:</i> Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Număr de acorduri bilaterale semnate
2.13. Eficientizarea sistemului de educație, instruire și cercetări științifice în domeniul securității și apărării							
2.13.1	Evaluarea programelor de studii în domeniul învățământului militar în scopul dezvoltării și perfecționării sistemului de învățământ	2	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării <i>De suport:</i> Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Sistem de învățământ militar, evaluat și perfecționat
2.13.2	Evaluarea programelor de	2	<i>De bază:</i>	Permanent	În limitele	Proiecte și	Sistem de instruire militară,

	instruire militară în scopul dezvoltării și perfecționării sistemului de instruire		Ministerul Apărării <i>De suport:</i> Ministerul Afacerilor Interne		alocațiilor bugetare	programe de asistență tehnică și financiară externă	evaluat și perfecționat
2.13.3	Dezvoltarea și consolidarea sistemului național de cercetări științifice în domeniul securității și apărării	3	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate <i>De suport:</i> Ministerul Finanțelor; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Academia de Științe a Moldovei; societatea civilă	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Proiecte naționale de cercetări științifice în domeniul securității și apărării, dezvoltate
3. Acțiuni de suport în realizarea obiectivelor politicii de apărare							
3.1	Fortificarea capacităților naționale pentru combaterea terorismului, a	3	<i>De bază:</i> Serviciul de Informații și	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de	Legislația națională în domeniul prevenirii și combaterii terorismului,

Anexa nr. 2 (continuare)

	manifestărilor de radicalism și extremism, de secesionism, a migrației ilegale și a traficului ilicit de armament		Securitate; Ministerul Afacerilor Interne <i>De suport:</i> Ministerul Apărării			asistență tehnică și financiară externă	revizuită/perfecționată; cadrul juridic internațional în domeniu, implementat; interacțiunea dintre autoritățile publice, consolidată
3.2	Dezvoltarea și promovarea culturii de securitate și apărare în cadrul instituțiilor de stat și al întregii societăți	2	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate <i>De suport:</i> Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Academia de Științe a Moldovei	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Proiecte și activități privind dezvoltarea și promovarea culturii de securitate și apărare, derulate/implementate
3.3	Creșterea capacității de reacție și răspuns a sistemului de sănătate publică în situații de urgență provocate de factori naturali, tehnogeni, biologici, radiologici și sociali	2	<i>De bază:</i> Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale <i>De suport:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de	Permanent	210000 lei	400000 lei	Gradul de acoperire financiară (%) a necesităților

			Informații și Securitate				
3.4	Aplicarea mecanismelor de control parlamentar față de procesele de reformare a sistemului național de apărare	1	Parlamentul (Comisia securitate națională, apărare și ordine publică)	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Număr de rapoarte și audiențe solicitate de la instituțiile cu responsabilități în procesele de reformare a sistemului național de apărare
3.5	Utilizarea eficientă a elementului de comunicare strategică la nivel național în procesele de consolidare, dezvoltare și modernizare a capacității sistemului național de apărare	1	Parlamentul (Comisia securitate națională, apărare și ordine publică); Consiliul Suprem de Securitate	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Număr de activități informative organizate; număr de instituții și publicul implicat
3.6	Consolidarea integrității în cadrul sistemului național de apărare	2	<i>De bază:</i> Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate <i>De suport:</i> alte autorități publice conform competenței	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Nivel înalt de integritate în cadrul instituțiilor sistemului național de apărare; angajamente naționale în cadrul Programului „Building Integrity”, realizate
4. Documente de suport pentru Strategia națională de apărare, elaborate la nivel sectorial							
4.1	Elaborarea și aprobarea	–	Ministerul Apărării	Până la 6 luni	În limitele	Proiecte și	Strategie elaborată,

	Strategiei militare			după aprobarea Strategiei naționale de apărare	alocațiilor bugetare	programe de asistență tehnică și financiară externă	aprobată și implementată
4.2	Implementarea Strategiei militare	–	Ministerul Apărării	2018–2025 după 2025, pe un termen de 5–10 ani	În limitele alocațiilor bugetare de la atingerea bugetului de aproximativ 1465 mil. lei	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Strategie implementată: 1) capacitățile operaționale curente ale Armatei Naționale, consolidate; 2) noua configurație de forțe, dezvoltată și modernizată
4.3	Aprobarea și implementarea Strategiei de reformare a Trupelor de Carabinieri	–	Ministerul Afacerilor Interne	2018–2019	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Strategie elaborată, aprobată și implementată
4.4	Elaborarea, aprobarea și realizarea planurilor sectoriale de implementare a Strategiei naționale de apărare	–	Autoritățile publice cu responsabilități în domeniul apărării	În următorul an fiscal după aprobarea Strategiei naționale de apărare	În limitele alocațiilor bugetare	Proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă	Planuri elaborate, aprobate și realizate

Notă:

În scopul realizării obiectivelor Strategiei naționale de apărare și al raționalizării eforturilor și a resurselor alocate în acest sens, prezentul Plan stabilește mecanismul de atribuire a priorităților pentru acțiunile stabilite (rubrica „Prioritate”). Această măsură are drept scop ghidarea instituțiilor în realizarea sarcinilor ce le revin în cadrul procesului de implementare a Strategiei naționale de apărare.

Prioritatea 1 – delimitează acțiunile de importanță majoră care vizează domenii ce necesită o abordare imediată. În conformitate cu prevederile Strategiei naționale de apărare, categoria respectivă vizează măsurile de dezvoltare a Forțelor Armate ca nucleu al sistemului național de apărare.

Prioritatea 2 – se atribuie acțiunilor condiționate de realizarea anumitor elemente din Prioritatea 1 și/sau celor care nu afectează procesul de inițiere a anumitor reforme în primii 2 ani de la aprobarea Strategiei naționale de apărare.

Prioritatea 3 – se atribuie acțiunilor condiționate de realizarea anumitor elemente din Prioritățile 1 și 2 și/sau celor care intră sub responsabilitatea mai multor instituții și sînt aferente, dar nu vizează nemijlocit sistemul național de apărare.

